

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL

IYUN/6-SON, IV-QISM

OPEN ACCESS

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

Google
Scholar

Academic
Resource
Index
ResearchBib

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
IV-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL ENERGIYA SEKTORIDA VENCHUR INVESTITSIYALARINING RIVOJLANISHI: GLOBAL TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON IMKONIYATLARI	12
Qarajanova Gulnoza Tolliyevna MILLIY KOMPANIYALARNI BAYNALMILALLASHUV BOSQICHLARI VA XALQARO KORPORATIV BIRLASHUVLAR (M&A) STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	19
Shokirov Shoxruxmirzo Baxtiyorjon o'g'li QISHLOQ XO'JALIGINI IQLIM VA EKOLOGIK O'ZGARISHLARGA MOSLASHTIRISHDA SMART TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH METODOLOGIYASINI RIVOJLANTIRISH	23
Mirzataev Salamat Muratbaevich QISHLOQ XO'JALIGIDA MEVACHILIK KLASSTERLARINI TASHKIL ETISHNING ISHLAB CHIQARISH VA RENTABELLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	28
Tureev Azizbek Abatovich QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA QURILISH XIZMATLARINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK MODELII	32
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA RESURS TEJAMKOR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	37
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna Sharipov Kongratbay Avezimbetovich THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL INSURANCE MARKET AND THE LEVEL OF INCLUSIVENESS	43
Ravshanova Mohinur O'rolovna O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI AJ KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	51
Kurbonova Ma'mura Abdulkarim qizi TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARI	55
Qaraev Anvar Botirovich THE IMPACT OF LOYALTY PROGRAMS ON CUSTOMER RETENTION IN ONLINE COSMETICS: A MIXED-METHODS STUDY	61
Toirova Mubina IQLIM O'ZGARISHI VA "YASHIL" TRANSFORMATSIYANING JAHON MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI	66
Qo'chqorova Muxlisaxon Ulug'bek qizi KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIDA RAQAMLI PLATFORMALAR - ELEKTRON TIJORAT SAYTLARI, MARKETPLEYSLAR VA MOBIL ILOVALARNING O'RNI	73
Rizayeva Nilufar Oblakulovna SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDAGI IQTISODIY SAMARADORLIGI	79
Abdulla Mavlonov	

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDAGI IQTISODIY SAMARADORLIGI

Abdulla Mavlonov

Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt fakulteti

"Optik aloqa tizimlari va tarmoqlari" kafedrası assistenti

E-mail: mavlonovabdulla077@mail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola sun'iy intellekt texnologiyalarining biznes jarayonlarini optimallashtirishdagi iqtisodiy samaradorligini o'rganishga qaratilgan. Maqolada sun'iy intellektning ishlab chiqarish va sanoat korxonalarida, xizmat ko'rsatish sohasida, ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilishda, inson resurslarini boshqarishda hamda innovatsion biznes yechimlarini yaratishda tutgan o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining korxonalarda samaradorlikni oshirish, xarajatlarni qisqartirish, resurslardan tejamkor foydalanish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishdagi imkoniyatlari yoritiladi. Tadqiqot natijalari sun'iy intellektning biznes jarayonlarini avtomatlashtirish orqali iqtisodiy natijadorlikni oshirishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini asoslab beradi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, raqamli texnologiyalar, iqtisodiyot, sun'iy intellekt, samaradorlik, imkoniyatlar, xizmat ko'rsatish, ishlab chiqarish, biznes.

Abstract: This article focuses on examining the economic efficiency of artificial intelligence technologies in optimizing business processes. It analyzes the role of artificial intelligence in manufacturing and industrial enterprises, the service sector, data processing and analytics, human resource management, and the development of innovative business solutions. The study also highlights the potential of AI technologies to enhance efficiency, reduce costs, ensure economical use of resources, and strengthen competitiveness within enterprises. The research findings substantiate that artificial intelligence has a significant impact on improving economic performance by automating business processes.

Keywords: digital economy, digital technologies, economy, artificial intelligence, efficiency, opportunities, service sector, manufacturing, business.

Аннотация: Данная статья посвящена исследованию экономической эффективности технологий искусственного интеллекта в оптимизации бизнес-процессов. В работе анализируется роль искусственного интеллекта на производственных и промышленных предприятиях, в сфере услуг, при обработке и анализе данных, в управлении человеческими ресурсами, а также в создании инновационных бизнес-решений. Кроме того, раскрываются возможности технологий искусственного интеллекта по повышению эффективности, сокращению затрат, рациональному использованию ресурсов и усилению конкурентоспособности предприятий. Результаты исследования подтверждают, что искусственный интеллект существенно влияет на повышение экономической результативности за счёт автоматизации бизнес-процессов.

Ключевые слова: цифровая экономика, цифровые технологии, экономика, искусственный интеллект, эффективность, возможности, сфера услуг, производство, бизнес.

KIRISH

Bir vaqtlar nazariy g'oya sifatida qaralgan sun'iy intellekt bugungi kunda amaliy jihatdan keng qo'llanilayotgan, biznes jarayonlarini takomillashtirish va ularning samaradorligini oshirishda strategik ahamiyat kasb etuvchi texnologiyaga aylandi. Sun'iy intellekt texnologiyalari qisqa vaqt ichida katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash, analitik xulosalar chiqarish, murakkab vazifalarni avtomatlashtirish hamda korxonalar uchun shaxsiylashtirilgan yechimlar yaratish imkoniyatiga ega. Bunday ko'p funktsiyali va moslashuvchan texnologiyalar turli biznes tarmoqlariga tez sur'atlar bilan kirib borib, korxonalar faoliyatini optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim omilga aylanmoqda.

Sun'iy intellekt — bu kompyuter tizimlarining inson intellektual faoliyatini modellashtirishga va murakkab vazifalarni mustaqil bajarishga qodir bo'lgan texnologik hamda ilmiy yo'nalishidir. Zamonaviy sun'iy intellekt tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish, mantiqiy qarorlar qabul qilish, tasvir va tovushni tanib olish, tabiiy tilni tushunish kabi ko'plab intellektual funksiyalarni bajarishi mumkin. Ushbu imkoniyatlar biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, boshqaruv qarorlarini tez va aniq qabul qilish, resurslardan samarali foydalanish hamda korxonalarning iqtisodiy natijalarini yaxshilashda sun'iy intellekt texnologiyalarining ahamiyatini yanada oshirmoqda.

Sun'iy intellektning bugungi kunda eng keng qo'llaniladigan shakli tor ixtisoslashgan sun'iy intellekt bo'lib, u turli sohalarda yuqori samaradorlik ko'rsatmoqda. Sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi, ayniqsa, iqtisodiyot, sanoat, sog'liqni saqlash va xizmatlar sohasida keng ko'lamlı imkoniyatlar yaratmoqda.

Darhaqiqat, sun'iy intellekt texnologiyalari bugungi kunda jamiyatning deyarli barcha sohalarida o'z aksini topib, kichik aqlli qurilmalardan tortib, yirik sanoat tizimlari va korporativ boshqaruv platformalarigacha keng qamrovda qo'llanilmoqda. Ushbu texnologiyalar biznes jarayonlariga bosqichma-bosqich integratsiyalashib, operatsiyalarning tezkor, aniq va samarali bajarilishini ta'minlamoqda. Shuni alohida qayd etish lozimki, sun'iy intellektning jadal rivojlanishi kelajak iqtisodiy taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'lib, ishlab chiqarish tuzilmasi, boshqaruv yondashuvlari, iste'molchilarga xizmat ko'rsatish sifati hamda umumiy biznes strategiyalarida muhim o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Bu esa korxonalar uchun raqobat ustunligini oshirish, xarajatlarni optimallashtirish va umumiy iqtisodiy natijadorlikni kuchaytirish imkoniyatlarini yaratadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-oktabrdagi PQ-358-son qaroriga muvofiq [9], ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish uchun zarur sharoitlarni yaratish, mamlakatni sun'iy intellektdan faol foydalanadigan yetakchi davlatlar qatoriga olib chiqish hamda "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasida [10] belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida, 2030-yilgacha mo'ljallangan sun'iy intellektni rivojlantirish strategiyasida bir qator ustuvor yo'nalishlar belgilangan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sun'iy intellekt texnologiyalari jahon bo'yicha iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlikni oshirishda muhim rol o'ynamoqda. Bir qator adabiyotlarda, shu jumladan Brynjolfsson va McAfee'ning ishlarida, sun'iy intellektning ishlab chiqarish va sanoat sektori samaradorligini oshirishdagi roli ta'kidlanadi.

O'zbekiston uchun ham bu masala juda muhim, chunki mamlakatda agrar sektor va sanoat hali ham iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlovchi asosiy tarmoqlar hisoblanadi. O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalari qishloq xo'jaligida resurslarni samarali boshqarish va ekinlarni optimallashtirishda, ayniqsa sug'orish tizimlarida qo'llanilishi mumkin. Bu texnologiyalar O'zbekistonda sug'orish, yer resurslari va mahsuldorlikni oshirish uchun katta imkoniyat yaratadi.

Chesbroughning fikricha, sun'iy intellekt yangi biznes-modellarni yaratish imkonini beradi va innovatsiyalarni kuchaytiradi. O'zbekiston uchun SI texnologiyalarining iqtisodiyotning raqamli sektorida qo'llanilishi ayniqsa e'tibordir. Masalan, O'zbekistonda raqamli to'lov tizimlarining rivojlanishi, o'z navbatida, sun'iy intellektni joriy etish va optimallashtirishga imkon beradi. Mamlakatda raqamli innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar sun'iy intellekt texnologiyalarining iqtisodiyotdagi ahamiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Ayniqsa, moliya va bank sektori uchun sun'iy intellekt innovatsion imkoniyatlarni yaratadi, masalan, kreditlar va moliyaviy risklarni boshqarishda muhim ahamiyatga ega. Adabiyotlarda AI texnologiyalarining ishchi kuchi bozoriga ta'siri keng muhokama qilinadi. Arntz, Gregory va Zierahnning tadqiqotiga ko'ra, avtomatlashtirish va sun'iy intellekt ayrim mehnat funksiyalarining qayta taqsimlanishiga hamda ish jarayonlarining texnologik jihatdan yangilanishiga olib kelishi mumkin, lekin bir vaqtning o'zida yangi ish o'rinlarini yaratadi. O'zbekistonning rivojlanayotgan mehnat bozorida AI texnologiyalarining tarqalishi, ayniqsa yuqori malakali mutaxassislar uchun yangi ish o'rinlarini yaratishi mumkin. Ammo bu jarayon Bessenning (2019) fikriga ko'ra, ayrim sohalarda mehnat resurslarini qayta tayyorlash va malaka oshirish zaruratini kuchaytirishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada tadqiqot xulosalarini shakllantirishda adabiyotlar tahlili, solishtirma tahlil, statistik ma'lumotlar tahlili kabi bir qator metodologik usullardan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyati bugungi kunda sezilarli darajada ortib bormoqda. Sun'iy intellektning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyatiga so'nggi yillarda katta e'tibor

qaratilmoqda, olimlar va soha mutaxassisleri uning transformatsion salohiyatini tan olmoqda. Sun'iy intellekt sanoat ishlab chiqarishidan tortib moliya, sog'liqni saqlash va boshqa sohalarigacha bo'lgan iqtisodiy faoliyatning keng doirasiga tobora ko'proq integratsiya qilinmoqda. Sun'iy intellekt iqtisodiy jarayonlarni avtomatlashtirish, samaradorlikni oshirish va yangi biznes imkoniyatlarini yaratish orqali iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Quyidagi yo'nalishlarda sun'iy intellekt iqtisodiyotda o'zining ahamiyatini namoyon etadi:

SI texnologiyalari ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, optimallashtirish va tezlashtirishga yordam beradi. Sanoat 4.0 konsepsiyasi, ya'ni aqlli ishlab chiqarish tizimlari, IoT (Internet of Things) va SI yordamida amalga oshiriladi. Misol uchun, IoT va aqlli fabrikalarda SI ishlab chiqarish jarayonlarini monitoring qilish va nazorat qilishni ta'minlaydi, bu esa texnologik nosozliklarning oldini olishga, xatolarni kamaytirishga va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Raqamli twins (raqamli egizaklar) texnologiyasi yordamida fizik obyektlar yoki tizimlarning raqamli nusxalari yaratilib, ishlab chiqarish jarayonlari real vaqtda tahlil qilinadi va optimallashtiriladi.

Xizmatlar va mijozlarga xizmat ko'rsatish. SI mijozlarga xizmat ko'rsatishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli xizmatlar va qo'llab-quvvatlash tizimlari, jumladan, chat-botlar, avtomatik javob tizimlari va ovozli assistentlar orqali mijozlarga tez va samarali xizmat ko'rsatiladi. Bu esa kompaniyalar uchun mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash, xizmat sifatini oshirish va xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sun'iy intellekt texnologiyalarining iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyati butun dunyo bo'ylab tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda va bu jarayon O'zbekistonda ham sezilarli darajada rivojlanmoqda. Sun'iy intellekt iqtisodiyotning barcha sohalarida samaradorlikni oshirish, yangi imkoniyatlar yaratish va biznes jarayonlarini optimallashtirishga yordam beradi. U iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, innovatsiyalarni olib keladi va yangi ish o'rinlarini yaratadi. Bunday texnologiyalarni keng joriy etish iqtisodiyotda yangi imkoniyatlar va o'zgarishlarni yuzaga keltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. — New York: W. W. Norton & Company, 2014.

Chesbrough H. Open Innovation Results: Going Beyond the Hype and Getting Down to Business. — Oxford: Oxford University Press, 2020.

Arntz M., Gregory T., Zierahn U. The Risk of Automation for Jobs in OECD Countries: A Comparative Analysis. — OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 189. — Paris: OECD Publishing, 2016.

Manyika J., Chui M., Miremadi M., Bughin J. Artificial Intelligence: The Next Digital Frontier? — McKinsey Global Institute, 2017.

World Bank. Uzbekistan: Digital Economy and Artificial Intelligence for Economic Growth. — Washington, DC: World Bank, 2020.

Susskind D., Susskind R. The Future of the Professions: How Technology Will Transform the Work of Human Experts. — Oxford: Oxford University Press, 2015.

Ghods M. The Impact of Artificial Intelligence on Employment: A New Economic Paradigm. — The Vienna Institute for International Economic Studies, 2024. — URL: <https://wiiw.ac.at/the-impact-of-artificial-intelligence-on-employment-a-new-economic-paradigm-n-620.html>

Huawei. AI, Economy and Employment. — Huawei Blog, 2024. — URL: <https://blog.huawei.com/en/post/2024/1/18/ai-economy-employment>

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-oktabrdagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-358-son Qarori. — URL: <https://www.lex.uz/uz/docs/-7158604>

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni. — URL: <https://lex.uz/docs/-5030957>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>